

FRENDE FORSIKRING

Rapport om solvens og finansiell stilling

Pilar 3 – mars 2019

Innledning

Finansforetaksloven stiller krav om offentliggjøring av finansiell informasjon (Pilar 3). Krav til innholdet i denne rapporten er spesifisert i vedlegg til forskrift om utfyllende regler til Solvens II-forskriften. Denne rapporten er utarbeidet for Frende Forsikring konsern. En tilsvarende rapport er utarbeidet for Frende Livsforsikring AS og Frende Skadeforsikring AS.

Sammendrag

Konsernet Frende Forsikring består av morselskapet Frende Holding AS som videreutvikler og forvalter eierskapet i de heleide datterselskapene Frende Skadeforsikring AS og Frende Livsforsikring AS. Selskapene ble stiftet 20. juni 2007 og har felles driftsmodell. Frende Holding AS eies av 15 frittstående sparebanker.

Forsikringsvirksomhetene drives fra konsernets hovedkontor i finanshuset Jonsvoll i Bergen, men er basert på distribusjon gjennom eierbankenes omfattende kontornettverk i sine respektive geografiske nedslagsfelt, via egne salgssentre i franchisekanalen, og via elektronisk distribusjon gjennom eierbankene, partnere og frende.no.

Som et forsikringssselskap er vi eksponert for en rekke finansielle risikoer. På kort sikt er den største risikoene at de økonomiske tapene vi dekker for våre kunder blir større enn ventet. Deretter kommer risikoen for tap som en følge av uventede svingninger i finansmarkedene. Disse risikoene er styrt gjennom en disiplinert forsikringsstrategi og en moderat investeringsfilosofi.

Vi er også eksponert for en forretningsmessig risiko der hyppige endringer i markedet, regulatoriske endringer og økt konkurranse gjør det viktig at vi er i stand til å respondere på endringer i omgivelsene. Frende har klart seg godt i konkurransen og satser videre på gode digitale løsninger for å tilfredsstille kundenes økte forventninger. De største forretningsmessige risikoene er nå lønnsomheten innen privatmarkedet i skadeforsikring og utfordringer knyttet til implementeringen av et nytt livsystem for bedriftssegmentet.

Konsernet har prosesser (ORSA-prosessen) for å vurdere alle risikoer knyttet til virksomheten, bestemme kapitalbehovet og vår evne til å etterleve kapitalkravene. Resultatet av ORSA-prosessen oppsummeres i en egen ORSA-rapport.

Solvensmarginen i Frende Forsikring er 190 %.

Hovedtrekk 2018

- Markedsveksten fortsetter. Bestandspremie i konsernet 31.12.2018 er MNOK 2 889 (2 601) en vekst på 11,1%.
- Resultat før skatt for året var MNOK 84,1 (302,8)
- Egenkapitalavkastning for året (ROE) etter skatt var 4 % (20,1 %).
- Skadeprosent for egenregning skadevirksomheten var 81,5 (76,9 %)
- Erstatningsandel i livvirksomheten var 60 % (55,3 %)
- Kostnadsprosent skadevirksomhet var 19,0 % (19,2%)
- Kostnadsandel livvirksomheten var 126 % (128 %)
- Finansavkastning var MNOK 25,2 (165,8), tilsvarende 0,7 (5,0%).

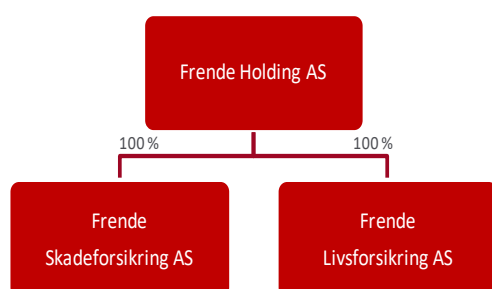
A. Virksomhet og resultater

A.1 Virksomhet

Konsernet Frende omfatter livsforsikring- og skadeforsikringsvirksomhet. Selskapene har i 2018 hatt fokus på kundeopplevelse, vekst og lønnsomhet, samt fortsatt tilrettelegging og effektivisering av driften. Det har også vært fokusert på videreutvikling og å etablere samspill og gode møteplasser mellom konsernets forsikringssselskaper og dets distributører.

Livselskapet selger personforsikringer til privatmarkedet, i tillegg til næringslivsprodukter innen pensjon og personalforsikring primært rettet mot små- og mellomstore bedrifter. Frende Liv hadde ved utgangen av 2018 en bestand av personrisikodekninger på 120 700, som tilsvarer 64 000 kunder.

Skadeselskapet selger skadeforsikringer til privatmarkedet, i tillegg til næringslivsprodukter primært rettet mot små- og mellomstore bedrifter. Ved utgang av året hadde skadeselskapet 151 580 privatkunder og 12 853 bedriftskunder, og et samlet premievolum på MNOK 1 993,3.

	Antall aksjer	Andel
Sparebanken Vest	2 684 911	39,7 %
Sparebanken Sør	1 364 844	20,2 %
Sparebanken Øst	891 491	13,2 %
Sparebanken Sogn og Fjordane	676 000	10,0 %
Helgeland Sparebank	532 365	7,9 %
Spareskillingsbanken	110 760	1,6 %
Haugesund Sparebank	104 580	1,5 %
Skudenes & Aakra Sparebank	74 529	1,1 %
Flekkefjord Sparebank	60 482	0,9 %
Fana Sparebank	56 321	0,8 %
Søgne og Greipstad Sparebank	54 173	0,8 %
Voss Sparebank	48 982	0,7 %
Lillesand Sparebank	39 771	0,6 %
Luster Sparebank	36 763	0,5 %
Etne Sparebank	24 028	0,4 %
	6 760 000	100 %

Frende Livsforsikring AS og Frende Skadeforsikring AS har felles driftsmodell med en ledergruppe, som sikrer en god og helhetlige kundeopplevelse og effektive prosesser. Dette gjør at selskapene står sterkere i møte med fremtidige kundeforventninger, og har gode muligheter til å optimalisere videre innovasjon og produktutvikling. Siden oppstarten av Frende Forsikring har selskapene hatt flere felles funksjoner, som IT, økonomi, salg og marked.

Konsernet har ingen gruppeinterne transaksjoner utover kostnadsdeling av felles funksjoner, som fordeles til kostpris.

Frende Forsikring er under tilsyn av Finanstilsynet¹. PWC² reviderer årsregnskapene for foretakene i konsernet.

A.2 Forsikringsresultat

Premieinntekter

Frende konsernet hadde i 2018 brutto forfalt premie på MNOK 2 913,1 (2 656,3). Forfalt premie omfatter risikopremie fra Skade, risikopremie fra Liv, samt sparepremie på IPS og IBP avtaler i Liv. Opptjent premie for egen regning eks sparepremie var MNOK 2 338,3 (2 094,3).

¹ Finanstilsynet, Revierstredet 3, Postboks 1187 Sentrum 0107 Oslo

² PricewaterhouseCoopers AS, Sandviksbodene 2A, Postboks 3984 – Sandviken, NO – 5835 Bergen

Erstatningskostnader

Erstatningskostnader for egenregning var MNOK 1 694,1 (1 426,1), fordelt på MNOK 1 422,4 (1 139,2) i betalte skader og MNOK 271,7 (285,9) i endring erstatningsavsetning og avsatt premiereserve for egenregning. I tillegg er det avgitt innskuddsreserver på MNOK 125,3 (121,7). Skadevirksomheten opplevde en skadeprocent for egen regning på 81,5 (76,9), etter et år med mange store brannskader og økning i skadefrekvens. Livvirksomheten har hatt god utvikling i risikoresultatet gjennom året, spesielt for BM produktene.

Solvens II - bransjer	Brutto				Netto			
	31.12.2018		31.12.2017		31.12.2018		31.12.2017	
	Opptjent premie	Erstatningskostnader	Opptjent premie	Erstatningskostnader	Opptjent premie	Erstatningskostnader	Opptjent premie	Erstatningskostnader
Forsikring mot inntektstap	33,9	26,0	29,5	15,3	33,5	26,0	29,1	15,3
Yrskeskadeforsikring	45,2	34,4	44,0	32,3	44,8	33,7	43,5	32,3
Motorvognforsikring - ansvar	312,8	222,5	272,8	175,9	309,0	218,4	269,4	175,9
Motorvognforsikring - øvrig	533,8	447,3	461,0	389,5	527,3	447,2	455,4	389,3
Forsikring mot brann og annen skade på eiendom	771,2	627,0	688,4	494,9	746,7	629,3	668,2	491,2
Ansvarsforsikring	19,4	8,3	17,2	27,2	19,3	9,2	17,0	25,7
Assistanseforsikring	144,4	124,7	126,9	105,2	143,0	124,7	125,4	105,2
Forsikring mot diverse økonomisk tap	26,0	18,9	20,7	18,0	25,6	18,9	20,4	17,6
Total	1 886,8	1 509,1	1 660,5	1 258,2	1 849,1	1 507,4	1 628,4	1 252,5

Tabellen viser brutto opptjent premie og brutto erstatningskostnader per Solvens II-bransje. Beløp er gitt i MNOK.

Tabell 1: Tabellen viser brutto opptjent premie og brutto erstatningskostnader Skadevirksomheten per Solvens II - bransje. Beløp er oppgitt i MNOK.

i mill	Individuell kapital-forsikring	Gruppelivs forsikring	Kollektiv pensjons-forsikring	Individuell rente- og pensjons-forsikring	Øvrige produkter	Sum 2018
Finansinntekter & andre inntekter	2,6	0,4	1,1	2,4	0,9	7,5
Renteresultat	2,6	0,4	1,1	2,4	0,9	7,5
Renteresultat 2017	14,5	6,2	9,8	15,4	5,5	51,4
Risikopremie	118,5	24,3	36,1	119,7	57,9	356,6
Erstatninger	43,5	16,1	17,2	102,5	46,2	225,5
Sikkerhetsavsetning						
Tilleggsavsetning			-0,9	-1,5		-2,4
Netto gjenforsikring	0,5	1,6	6,4	1,2	1,0	10,6
Risikoresultat	74,5	6,6	13,5	17,6	10,7	122,8
Risikoresultat 2017	84,3	0,0	1,7	31,7	8,9	126,7
Administrasjonspremie netto	62,7	6,1	40,0	55,3	29,3	198,4
Andre inntekter			12,9			12,9
Administrasjonsavsetning			0,1	3,3		3,4
Driftskostnader	70,2	16,2	65,4	71,4	29,6	252,8
Administrasjonsresultat	-7,5	-10,1	-12,5	-19,4	-0,3	-49,9
Administrasjonsresultat 2017	-3,6	-17,8	-11,0	-18,2	-0,4	-51,0
Bransjeresultat f. skatt uten andre kostnader	69,5	-3,1	2,1	0,6	11,3	80,4
Bransjeresultat f. skatt uten andre kostnader 2017	95,2	-11,6	0,4	28,9	14,0	127,0
Andre kostnader	-0,0	-0,0	-0,0	-0,0	-0,0	-0,0
Resultat f. skatt	69,5	-3,1	2,1	0,6	11,3	80,5

Tabell 2: Tabellen viser selskapets rente-, risiko og administrasjonsresultat fordelt per bransje. Beløp er oppgitt i MNOK.

A.3 Investeringsresultat

Frende konsernets totale finansinntekter på MNOK 165,8 (121,1) refererer seg til avkastning på plassering i aksjefond, renteportefølje og eiendom. Årets avkastning ble 5,0%. Konsernet har felles forvaltning av kollektiv portefølje og selskapsportefølje. Konsernets kapitalforvaltning er fokusert på diversifisering og moderat risiko, og anses å ha en profil som er tilnærmet bransjepraksis.

Holding	Total investerings- avkastning
	31.12.2018
Norske aksjer	-3,7
Nordiske aksjer	-5,2
Globale aksjer	-26,5
Emerging Markets aksjer	-6,7
Sikring aksjer	-1,3
Aksjer totalt	-43,4
Eiendom	30,6
Norske omløpsobligasjoner	25,4
Norske lån & fordringer	17,9
Høyrente obligasjoner	0,4
Globale IG obligasjoner	-4,2
Renter totalt	39,6
Pensjonsmidler	-1,2
Total avkastning per 31.12.2018	25,5

Tabell 3: Tabellen viser avkastning fordelt på ulike aktivaklasser. Beløp er oppgitt i MNOK.

A.4 Resultat fra øvrig virksomhet

Forsikringsrelaterte driftskostnader er på MNOK 608,5 (556,6). Kostnadsnivå er stabilt med unntak av salgsprovisjoner relatert til større vekstandel innenfor nye distributører spesielt i skadevirksomheten. Det er fortsatt fokus på effektivisering og automatisering av driften, samt digitalisering av kundeprosessene.

Frende konsernet har ved utgangen av 2018 256 ansatte, mot 220 i 2017.

Konsernet har ingen andre virksomhetsområder utover forsikringsvirksomhet.

A.5 Andre opplysninger

Selskapet har ingen andre vesentlige opplysninger om virksomhet eller resultater.

B. System for risikostyring og internkontroll

B.1 Generelle opplysninger om systemet for risikostyring og internkontroll

Organisering og ansvarsområder

Styret har det overordnede ansvaret for selskapets styring og kontroll er tilstrekkelig og at Frende Forsikring har ansvarlig kapital som er forsvarlig med utgangspunkt i Frendes risikoprofil og regulatoriske krav.

Frende har opprettet følgende faste utvalg på konsernnivå:

- Revisjonsutvalg
- Risikoutvalg
- Godtgjørelsesutvalg

Utvalgene fungerer som forberedende organ for styret.

Konsernsjef

Konsernsjefen er ansvarlig for å gjennomføre strategier og retningslinjer vedtatt av styret. Konsernsjefen skal sørge for at risikostyring gjennomføres, dokumenteres, overvåkes og blir fulgt opp på en forsvarlig måte og i henhold til styrets føringer. Konsernsjefen skal fastsette nødvendige instruksjoner og retningslinjer for hvordan Frende Forsikring sin risikostyring skal gjennomføres i praksis.

Konsernsjefen skal løpende følge opp endringer i selskapets risikoeksponering og informere styret om vesentlige endringer. Konsernsjef skal minimum én gang per år gi styret en samlet vurdering av Frende Forsikring sin risikosituasjon.

Styret har for øvrig fastsatt egen instruks for konsernsjef.

Daglig leder og øvrige ledere i Frende

Daglig leder er primært ansvarlig for å implementere de føringene styret gir i forhold til risikostyring og internkontroll.

CFO har ansvaret for utvikling av rammeverk for risikostyring og oppfølging og videreutvikling av risikostyringssystemer i samarbeid med CRO.

Alle ledere har ansvar for den daglige risikostyringen innenfor eget område. De skal til enhver tid påse at risikostyringen og risikoeksponeringen er innenfor de rammer og overordnede styringsprinsipper som er besluttet av styret eller administrerende direktør. Alle ansatte har ansvar for å utføre sine arbeidsoppgaver i tråd med de fullmakter, retningslinjer og instruksjoner som gjelder.

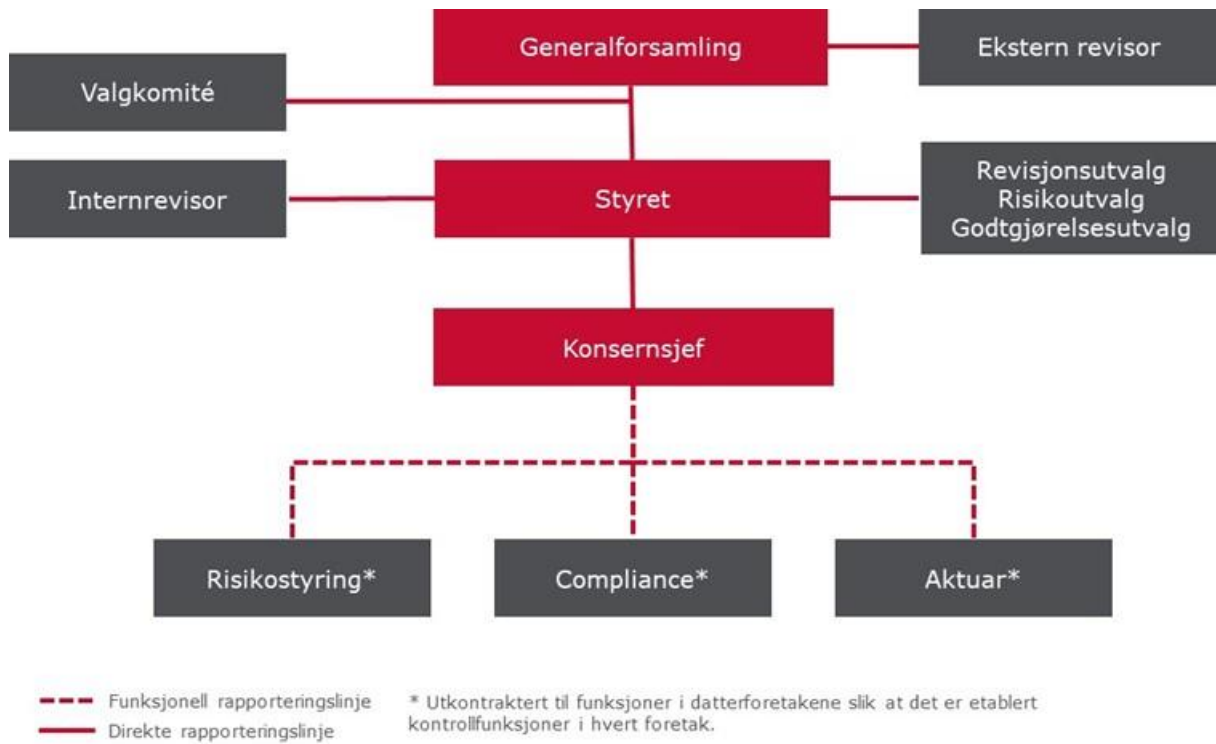
Nøkkelfunksjonene utgjør Frendes andrelinjeforsvar og har ansvar for å overvåke, vurdere og gi råd om risikosituasjonen. Det er opprettet egne nøkkelfunksjoner innen aktuar-, risikostyring- og compliance som ivaretar konsernet under ett. Alle nøkkelfunksjonene har direkte dialog med styret og ledelsen vedrørende saker innenfor sitt ansvarsområde.

Aktuarfunksjonen har ansvar for fastsettelse av de forsikringstekniske avsetningene, samt å uttale seg om selskapets tegningsretningslinjer og reassuranseprogram.

Compliancefunksjonen har ansvar for å følge opp etterlevelse av internt og eksternt regelverk.

Risikostyringsfunksjonen har ansvar for å overvåke og bistå med å implementere risikostyringssystemet.

Internrevisjonen overvåker at risikostyring og internkontroll er målrettet, effektivt og fungerer som forutsatt. Internrevisjonen gir sin uavhengige bekreftelse til rapporterer periodisk til risikoutvalget og styret.

Figur 1: Illustrasjon av organiseringen av Frende Forsikring.

Figur 2: Figuren illustrer de tre forsvarslinjene og ansvarsfordelingen mellom dem.

Godtgjørelsesordninger

Frende Forsikring har et enkelt kommuniserbart og åpent belønningssystem. Belønningssystemet skal sammen med utfordrende og spennende arbeidsoppgaver lede til at selskapet fremstår som en attraktiv arbeidsgiver.

Styret beslutter prinsippene for selskapets godtgjørelsesordninger, samt lønn og vilkår for adm. dir. CFO og ledere av aktuarfunksjonene. Godtgjørelsesutvalget rådgir administrerende direktør i spørsmål som omhandler kompensasjon til ledende ansatte og gir sin innstilling knyttet til lederlønnsprinsipper og godtgjørelsesstrategi og godtgjørelsespakker for selskapets ledende ansatte og ansatte med kontrolloppgaver. Godtgjørelsesutvalget har også en gjennomgang av selskapets retningslinjer for godtgjørelsesordninger.

Maksimal variabel godtgjørelse er satt til 1 månedslønn for samtlige ansatte med unntak av ledergruppen. Ledergruppen har en maksimal variabel godtgjørelse på 1,5 månedslønn. Kriteriene for utdeling av bonus er en funksjon av avkastning på egenkapitalen og bestandsvekst for Frende Forsikring samlet sett.

I tillegg har selskapet innskuddspensjon til alle ansatte og ytelsespensjon til en liten andel av ledelsen.

B.2 Krav til egnethet

Frende har etablert rutiner for egnethetsvurdering av blant annet ledere og kontrollfunksjoner i foretaket. Både ledere og nøkkelpersoner må ha hederligandel og de kvalifikasjoner administrasjonen vurderer som nødvendig for å fylle den konkrete stilling vedkommende skal ivareta i foretaket. Egnethetsvurdering av daglig leder gjennomføres av styret i tilknytning til ansettelsesprosessen. Egnethetsvurdering av andre sentrale funksjoner som nøkkelfunksjoner, gjennomføres i tråd med vedtatte retningslinjer av administrasjonen i foretaket. Egnethetsvurdering og tilhørende dokumentasjon oversendes til Finanstilsynet i tråd med gjeldende regelverk.

B.3 Risikostyringssystemet, herunder egenvurderingen av risiko og solvens

Frende har etablert risikostrategier på alle vesentlige områder som er integrert inn i egne styrende dokumenter. Risikostrategiene skal sikre at virksomheten identifiserer, styrer og følger opp risikoer på alle vesentlige områder.

Risikorammeverket

Risikoappetitt definerer på overordnet nivå virksomhetens vilje til å bære risiko. Styret har definert en risikoappetitt som blir oppdatert minst årlig og vurderes inn i strategien og de vurderinger som gjøres i ORSA-prosessen.

Selskapets risikoprofil reflekterer en vurdering av virksomhetens faktiske eksponering mot de ulike risikotypene i risikouniverset. Risikoprofilen skal måles ved bruk av standardmodellen så langt det lar seg gjøre. For de deler av Frende Forsikring sitt risikounivers som ikke dekkes godt nok i standardmodellen, vurderes risikoprofilen ved hjelp av kvalitative vurderinger, og der det er mulig supplert ved kvantifisering av effekter.

Frende Forsikring sin overordnede risikoappetitt er definert som:

Overordnet risikoappetitt for Frende Forsikring

Resultat

Frende Forsikring skal ha en årlig egenkapitalavkastning høyere enn 12 %, målt i gjennomsnitt over en 5-års rullerende periode fra 2013.

Soliditet

Foretakene i Frende sin solvensmargin skal ligge på 150 % over tid, samtidig som den ikke skal komme under 120 %.

Frende Forsikring skal ikke være eksponert mot enkelthendelser på forsikringsiden som kan få vesentlig betydning for kapitalstatusjonen.

Strategisk

Frende Forsikring skal ha fokus på lønnsom vekst, med et produktspekter for PM og SMB markedet i BM.

Dette oppnås gjennom et kraftfullt distribusjonsapparat og konservativ underwriting policy.

Marked

Den samlede markedsrisiko vedtas årlig som en del av kapitalforvaltningsstrategien.

Markedsrisiko skal være lavere enn forsikringsrisiko.

Forsikring

Skadeforsikring
Combined ratio på maksimalt 93 % i gjennomsnitt over en femårsperiode.

Livsforsikring
Skadeprosent på maksimalt 75 % i gjennomsnitt over en femårsperiode.

Motpart

Reell motpartsrisiko skal være lav og således ikke ha vesentlig betydning for selskapets resultat.

Operasjonell

Selskapets operasjonelle risiko skal ikke ha vesentlig betydning for resultater og renommé og skal heller ikke medføre brudd på lover og forskrifter.

Figur 3: Figuren viser Frende Forsikring sin overordnede risikoappetitt.

Risikoappetitten brytes ned til risikorammer som angir mulig eksponering mot de ulike risikotypene. De konkrete risikorammene fremgår i de underliggende retningslinjene.

Risikostyringsfunksjonen

Risikostyringsfunksjonen rapporterer til CFO og har direkte dialog med styret og ledelsen vedrørende saker innenfor sitt ansvarsområde. Funksjonen har i tråd med Solvens II regelverket og Finansforetaksloven ansvar for følgende hovedområder:

- Bistand til ledelsen med å gjennomføre risikostyringssystemet på en effektiv måte
- Overvåke risikostyringssystemet
- Rapportering om risikoeksponering og rådgivning til ledelsen om risikostyrings spørsmål
- Identifisering og vurdering av nye risikoer

Identifisering av risiko

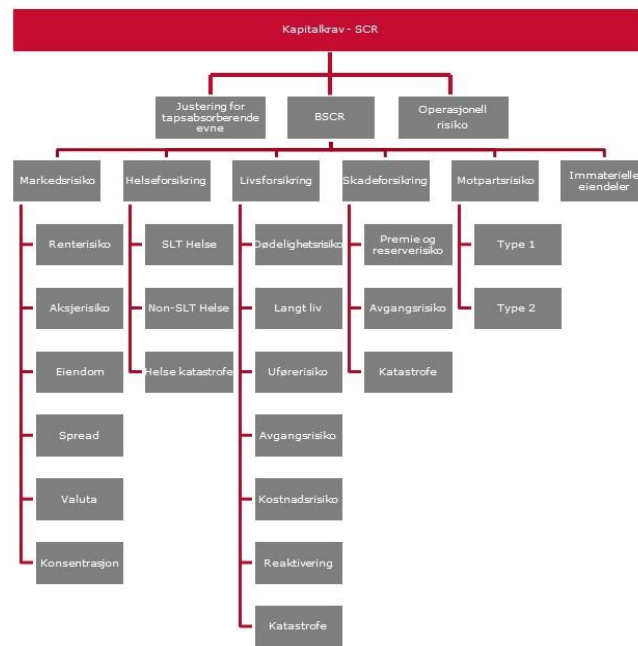
Operasjonelle risikoer blir identifisert basert på en analyse av sannsynlighet for at en hendelse inntreffer og konsekvensen det har for at vi når vårt målbilde. Risikovurderingen gjøres årlig med utgangspunkt i arbeidsprosesser i hver enhet og rapporteres videre til styret og ledelsen.

Måling av risiko

Frende Forsikring benytter standardmodellen sine forutsetninger og resultater for å beregne risiko og tilhørende kapitalkrav for alle risikokategorier. Standardmodellen benyttes både i kapitalframskrivningen, og for å teste at risikoprofilen er i tråd med risikoappetitten og gjeldende risikorammer. Som figuren nedenfor viser dekker standardmodellen alle vesentlige risikokategorier med unntak av strategisk risiko.

Standardmodellen er kalibrert slik at det skal være 0,05 % sannsynlighet for at et samlet tap over en periode på 12 måneder overstiger det beregnede kapitalkravet.

Vår vurdering er at vår samlede risiko er ivaretatt gjennom beregningene og forutsetningene som ligger til grunn i standardmodellen.

Figur 4: Figuren viser alle moduler og undermoduler som inngår i beregningen av kapitalkravet.

Rapportering av risiko

Alle ledere har løpende ansvar for å overvåke, rapportere og bekrefte risiko- og kontrollsituasjon på egne områder. Dette gjøres minst en gang i året i en sentralisert styrt risikovurderingsprosess. Eksponering i de største risikokategoriene analyseres kvartalsvis og rapporteres halvårlig til styret og ledelsen.

Det utarbeides en halvårlig risikorapport som skal gi styret og ledelsen oversikt over de største risikoene. Fremde er eksponert for og utviklingen i disse.

Resultatene fra ORSA-prosessen oppsummeres i en rapport i henhold til policy for ORSA og policy for internkontroll.

Styret mottar årlig rapport fra aktuar-, compliance- og internrevisjonsfunksjonen i henhold til instruks.

Prosess for egenvurdering av risiko og solvenssituasjon

Det gjennomføres årlig en egenvurdering av risiko- og solvenssituasjonen (ORSA-prosessen) per underliggende forsikringsselskap, samt en konsolidert rapport for Fremde Forsikring. ORSA-prosessen tar utgangspunkt i vår eksponering og en vurdering av stresstester på våre største risikokategorier, strategi og femårig forretningsprognose. Det blir gjennomført stress- og scenarionalyser for å vurdere effekten av ulike økonomiske nedgangsscenarioer ut planperioden.

Styret behandler ORSA gjennom året som det fremkommer av årshjulet nedenfor. Fra og med 2016 har vi også hatt et risikoutvalg som bistår styret med forberedelse av saker relatert til risikostyringen, herunder ORSA.

Figur 5: Figuren illustrerer gjennomføringen av ORSA-prosessen i Frende.

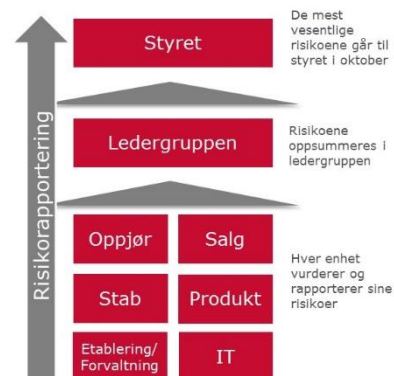
B.4 Internkontrollsystem

Det gjennomføres årlig en internkontroll og risikovurderingsprosess for å vurdere våre prosesser og eksisterende risikoreducerende tiltak. Prosessen involverer alle avdelinger i Frende og ledergruppen.

Internkontrollen baseres på en vurdering av sannsynlighet og konsekvens i de arbeidsprosesser som er definert i de respektive enhetene.

En samlet vurdering av risikosituasjonen forelegges styret.

Foretaket har en etablert compliancefunksjon i tråd med kravene i gjeldende regelverk. Funksjonen rapporterer til administrerende direktør og styret. Rollen utøves i samsvar med styrets vedtatte instruks for compliancefunksjonen.

Figur 6: Figuren viser hvordan risikoene rapporteres fra hver enhet og opp til ledergruppen og styret.

B.5 Internrevisjonsfunksjon

Internrevisjonen kontrollerer at foretakene i konsernet er organisert og drives på en forsvarlig måte og i samsvar med gjeldende krav til virksomheten.

Internrevisjonen gjennomfører sine prosjekter i henhold til årlig revisjonsplan som behandles og besluttes av styret.

Utøvelsen av internrevisjonsfunksjonen er outsourcet til EY. På den måten forblir funksjonen uavhengig og objektiv i forhold til virksomheten den undersøker.

B.6 Aktuarfunksjon

Aktuarfunksjonen rapporterer til CFO og har direkte dialog med styret og ledelsen vedrørende saker innenfor sitt ansvarsområde. Funksjonen har i tråd med Solvens II regelverket og Finansforetaksloven ansvar for følgende hovedområder:

- Prosess for fastsettelse av forsikringstekniske avsetninger til Solvens II formål
- Uttale seg om selskapets retningslinjer for tegning av forsikringer

- Uttale seg om selskapets reassuransprogram
- Bidra til en effektiv implementering av selskapets risikostyringssystem
- Aktuarfunksjonens rapport til styret og ledelsen

B.7 Utkontraktering

Styret har vedtatt retningslinjer for utkontraktering fra Frende. Retningslinjene er gjenstand for årlig styrebehandling. Det er etablert struktur for risikovurdering av utkontrakterte prosesser, og det gjennomføres kontroll og rapportering av utkontrakterte prosesser og funksjoner. All utkontraktering fra Frende meldes Finanstilsynet.

Frende har valgt å utkontraktere internrevisjonen til EY. Internrevisjonen skal dekke Frende Holding AS med datterselskaper. Ved å utkontraktere sikrer vi en egen uavhengig og effektiv internrevisjon som kan trekke på den nødvendige kompetansen til å revidere alle våre ulike kjerneprosesser.

Det foreligger også flere gruppeinterne utkontrakteringsavtaler i Frende-konsernet. Den vesentligste utkontrakteringsavtalen gjelder utkontraktering av forsikringsoppgjør og IT fra Frende Livsforsikring til Frende Skadeforsikring AS. I tillegg foreligger det flere mindre omfangsrige utkontrakteringsavtaler mellom foretakene i konsernet, eksempelvis knyttet til kundesenter og enkelte stab-, støtte-, og kontrollfunksjoner.

B.8 Andre opplysninger

Det er foretakets vurdering at system for risikostyring og internkontroll er hensiktsmessig med hensyn til arten, omfanget og kompleksiteten av risikoene som er knyttet til foretakets virksomhet.

C. Risikoprofil

All vesentlig risiko i konsernet stammer fra forsikringsvirksomheten i Frende Livsforsikring og Frende Skadeforsikring AS. Det tas ingen aktiv risiko i morselskapet ut over eierskapet i Frende Livsforsikring og Frende Skadeforsikring AS.

C.1 Forsikringsrisiko

Konsernets forsikringsportefølje består i hovedsak av standardiserte produkter innen privatmarkedet. Vi har en relativt lav eksponering mot bedriftsmarkedet og langhalede produkter. Vi viser for øvrig til de underliggende SFCR rapportene for Frende Livsforsikring og Frende Skadeforsikring AS for ytterligere detaljer.

C.2 Markedsrisiko

Frende Forsikring sin aksjeportefølje består utelukkende av børsnoterte aksjer, eksternt forvaltet gjennom veldiversifiserte fondsstrukturer. Aksjeporteføljen er satt sammen av andeler i aksjefond med betydelig innslag av stabile aksjer (lav beta) som normalt skal medføre mindre kurssvingninger enn markedet, og som har til hensikt å gjøre det bedre enn markedet i perioder med fallende verdier.

Eiendomsporteføljen er foretatt gjennom investering i egnede veldiversifiserte fondsstrukturer med hovedfokus på investering i kontor og handelsbygg i de største byene i Norge.

Av Frende sine plasseringsmidler er om lag 80 % investert i rentemarkedet, med fokus på en veldiversifisert portefølje av norske og internasjonale høykvalitets obligasjoner (investment grade). Motparter i renteporteføljen er som hovedregel gjenstand for en grundig analyse og kredittvurdering av forvalter, og det tilordnes konkrete investeringsrammer per motpart. Som følge av karakteristika ved det norske rentemarkedet er en andel av Frende Forsikring sin renteportefølje investert i utstedere som ikke har offisiell rating fra S&P, Moody's eller Fitch (hovedsakelig banker og boligkredittforetak). Kredittrisikoen knyttet til disse motpartene vurderes som lav.

C.3 Kredittrisiko

Konsernet pådrar seg kredittrisiko gjennom avtaler foretakene inngår med eksterne aktører gjennom forsikringene vi selger, investeringene vi foretar oss og gjenforsikringsavtaler. Kredittrisiko defineres her som risiko for tap som en følge av at våre motparter ikke kan innfri sine forpliktelser.

Reassuranseprogrammet er fordelt på flere motparter, alle med en offisiell rating på minimum A. Det er ingen pågående konflikter der vi har problemer med å kreve inn våre rettmessige krav fra våre reassurandører.

C.4 Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko er risiko for at vi ikke har tilstrekkelig likviditet til å betale erstatninger og dekke løpende driftskostnader som lønn og husleie.

Selskapets forretningsdrift er ikke av en slik karakter at det er vesentlig risiko for likviditetskrise. Vi mottar premien på forskudd og investerer størstedelen av forvaltningskapitalen i likvide midler slik at det til enhver tid skal være nok til å dekke forventede utbetalinger.

Ved skader av en slik størrelse at de dekkes av selskapets reassuranseprogram vil det bli utarbeidet en betalingsplan slik at selskapets likviditetssituasjon ikke blir vesentlig påvirket.

Samlet forventet profitt i fremtidig premie (EPIFP) er per 31.12.2018 MNOK 253.

C.5 Operasjonell risiko

Med operasjonell risiko menes uønskede hendelser som en følge av svikt i interne arbeidsprosesser, feil begått av ansatte, misligheter og kriminalitet, systemsvikt eller eksterne hendelser som kan lede til økonomisk tap eller tap av omdømme.

Vi definerer også compliance- og omdømmerisiko som en del av operasjonell risiko. Compliance risiko er risikoen for offentlige sanksjoner, økonomisk tap eller tap av omdømme som en følge av manglende etterlevelse av interne og eksterne regler. Omdømmerisiko er risiko for tap som en følge av redusert omdømme i forhold til kunder eller regulerende myndigheter.

Avdelingslederne er ansvarlig for å identifisere og kontrollere de operasjonelle risikoene innenfor sine operative områder. Vi har siden oppstarten i 2008 gjennomført årlige risikokartlegginger som involverer alle avdelinger og ledergruppen. De største risikoene blir vurdert i ledergruppen og rapportert videre til styret og risikoutvalget. Vi har ikke identifisert operasjonelle risikoer som skiller seg ut i forhold til hva som kan forventes i et forsikringselskap av vår størrelse.

Frende har etablert rutiner for å identifisere, overvåke og treffe tiltak som reduserer risikoen for uønskede hendelser. Dette omfatter blant annet:

- Årlig internkontrollvurdering innen alle områder i Frende Skadeforsikring
- Årlig ledelsesbekreftelse på internkontroll
- System for avviksrapportering
- Vurderinger og anbefalinger fra internrevisor
- Årlig vurdering fra compliance

C.6 Andre vesentlige risikoer

I tillegg til de rent finansielle risikoene er Frende eksponert for en forretnings- og strategirisiko som ikke fullt ut er dekket av de øvrige risikokategoriene. Risikoen oppstår som en følge av eksterne faktorer som påvirker våre interesser og kan lede til uventede inntekts- eller kostnadssvingninger eller endret kundeferd. Dette kan for eksempel være nye konkurrenter, endringer i markedet, nye innovative løsninger eller reguleringer.

C.7 Andre opplysninger

Konsernet har ingen vesentlige usikrede risikokonsentrasjoner eller andre vesentlige opplysninger om foretakets risikoprofil.

D. Verdsetting for solvensformål

Under solvens II kreves det at eiendeler og forpliktelser verdsettes til markedsverdi. Det innebærer at både eiendeler og forpliktelser skal settes til det beløpet man må betale for å overføre forpliktelsene til en annen selvstendig og uavhengig aktør.

I de etterfølgende avsnittene har vi beskrevet sentrale antagelser og vurderinger som ligger til grunn for verdsettelse av eiendeler og forpliktelser i Solvens II.

D.1 Eiendeler

På eiendelsiden er det verdsettingen av følgende poster som har betydning for tilgjengelig kapital; immaterielle eiendeler, obligasjoner som føres til amortisert kost, avsetningen til garantiordningen og størrelsen på reassurandørens andel av forsikringstekniske avsetninger.

Justeringene som er gjort for Frende Livsforsikring og Frende Skadeforsikring er beskrevet i SFCR-rapportene til de respektive foretakene.

D.2 Forsikringstekniske avsetninger

Tabellen nedenfor viser forsikringstekniske avsetninger under solvens II sammenlignet med forsikringstekniske avsetninger i regnskapsbalansen.

	Regnskap	Solvens II
Forsikringstekniske avsetninger, brutto	6 665	5 899
Reassurandørens andel av forsikringstekniske avsetninger	179	161
Risikomargin		164
Forsikringstekniske avsetninger, netto	6 486	5 902

Avsetningene fordeler seg på de ulike datterforetakene og hovedbransjene på følgende måte:

Beskrivelse	Solvens II - verdsetting av forsikringstekniske avsetninger, fordelt per bransje								Totalt
	Forsikring mot inntekts-tap	Yrkeskade-forsikring	Motorvogn-forsikring - ansvar	Motorvogn-forsikring - øvrig	Forsikring mot brann og annen skade på eiendom	Ansvars-forsikring	Assistanse-forsikring	Forsikring mot diverse økonomisk tap	
Premieavsetninger, brutto	5,6	8,7	26,3	86,2	98,4	8,8	26,5	3,8	264,2
Reassurandørens andel	0,1	0,2	0,9	2,5	2,0	0,1	0,6	0,1	6,4
Premieavsetninger, netto	5,5	8,6	25,4	83,7	96,3	8,7	25,9	3,6	257,8
Erstatningsavsetninger, brutto	74,9	186,8	368,6	127,5	494,2	46,6	67,7	6,0	1 372,3
Reassurandørens andel	0,0	5,1	3,4	0,4	3,0	0,7	0,0	0,1	12,6
Erstatningsavsetninger, netto	74,9	181,7	365,2	127,2	491,2	46,0	67,7	5,9	1 359,8
Risikomargin	5,2	12,6	25,5	13,8	38,3	3,6	6,1	0,6	105,7
Avsetninger totalt, brutto	85,6	208,2	420,5	227,6	690,8	59,0	100,2	10,4	1 742,3
Reassurandørens andel	0,1	5,2	4,3	2,9	5,0	0,7	0,6	0,3	19,0
Avsetninger totalt, netto	85,5	202,9	416,2	224,7	625,8	58,3	99,6	10,2	1 723,3

Tabell 4: Forsikringstekniske avsetninger i Frende Skadeforsikring

Beskrivelse	Solvens II - verdsetting av forsikringstekniske avsetninger, fordelt per hovedbransje			Total
	Helset, likt liv	Helset, likt skade	Liv	
Beste estimat av forsikringstekniske avsetninger, brutto		738	114	3 305
Reassurandørens andel		66	38	104
Beste estimat av forsikringstekniske avsetninger, netto		805	152	3 305
Risikomargin		36	16	7
Avsetninger totalt, netto		840	168	3 312

Tabell 5: Forsikringstekniske avsetninger i Frende Livsforsikring.

De produktene hvor usikkerhetene i avsetningene er størst er:

- Uførerente/-pensjoner erstatningsavviklingen har noe lengre haler enn øvrige produkter.
- Barne- ungdomsforsikring grunnet kompleks sammensetning av dekninger, lange avviklingshaler og generelt få tilgjengelige bransjedata.
- IBNR- beregninger av langhalede bransjer, som f.eks yrkesskade og personskader knyttet til motorproduktene.

D.3 Andre forpliktelser

Utsatt skatteforpliktelse øker som en følge av endret verdsetting av eiendeler og forpliktelser. I tillegg føres det en forpliktelse tilsvarende avsetningen til garantiordningen.

Forventet utbytte føres ikke som en forpliktelse i Solvens II balansen, men trekkes fra i avstemmingsreserven.

Ut over dette har selskapet ingen andre forskjeller mellom forpliktelsene i Solvens II balansen og finansregnskapet.

D.4 Alternative verdsettingsmetoder

Selskapet benytter seg ikke av alternative verdsettingsmetoder.

D.5 Andre opplysninger

Selskapet har ingen andre vesentlige opplysninger om verdsetting av eiendeler og forpliktelser til solvensformål.

E. Kapitalforvaltning

E.1 Ansvarlig kapital

Tellende kapitalposter i kapitalgruppe 1 utgjør størstedelen av samlet tellende kapital. Risikoutjevningfond og ansvarlig lån som kategoriseres som kapitalgruppe 2.

Eiendeler minus forpliktelser i henhold til Solvens II prinsipper	1 368
Foreslått utbytte	-
Ansvarlig lån	400
Basiskapital	1 768
Annen kapital	-
Tellende kapital til å dekke solvenskapitalkravet	1 768
Kapitalgruppe 1	1 310
Kapitalgruppe 2	458
Kapitalgruppe 3	-
Supplerende kapital	-
Sum tilgjengelig kapital til å dekke SCR	1 768

Tabell 6: Tabellen viser sammensettingen av ansvarlig kapital. Beløp er oppgitt i MNOK.

De største forskjellene mellom Solvens II-balansen og regnskapsbalansen kommer som en følge av:

- Immaterielle eiendeler er verdsatt til null i Solvens II balansen
- Hold-til-forfall porteføljen er verdsatt til markedsverdi
- Inkludering av forventet fremtidig fortjeneste i framtidige premier
- Neddiskontering av fremtidige forpliktelser
- Reklassifisering av garantiavsetningen fra egenkapital i regnskapet til avsetning under Solvens II balansen
- Ulik verdi på utsatt skatt som en følge av forskjellige verdsettelsesprinsipper av eiendeler og forpliktelser

Forventet fortjeneste i framtidige premier er en konsekvens av at premieavsetningen går fra dagens prinsipp om uopptjent premie til et beste estimat. Med dagens forventede Combined Ratio innebærer det at vi inkluderer en forventet fremtidig fortjeneste i tilgjengelig kapital. Per 31.12.2018 utgjør fremtidig forventet profitt MNOK 253.

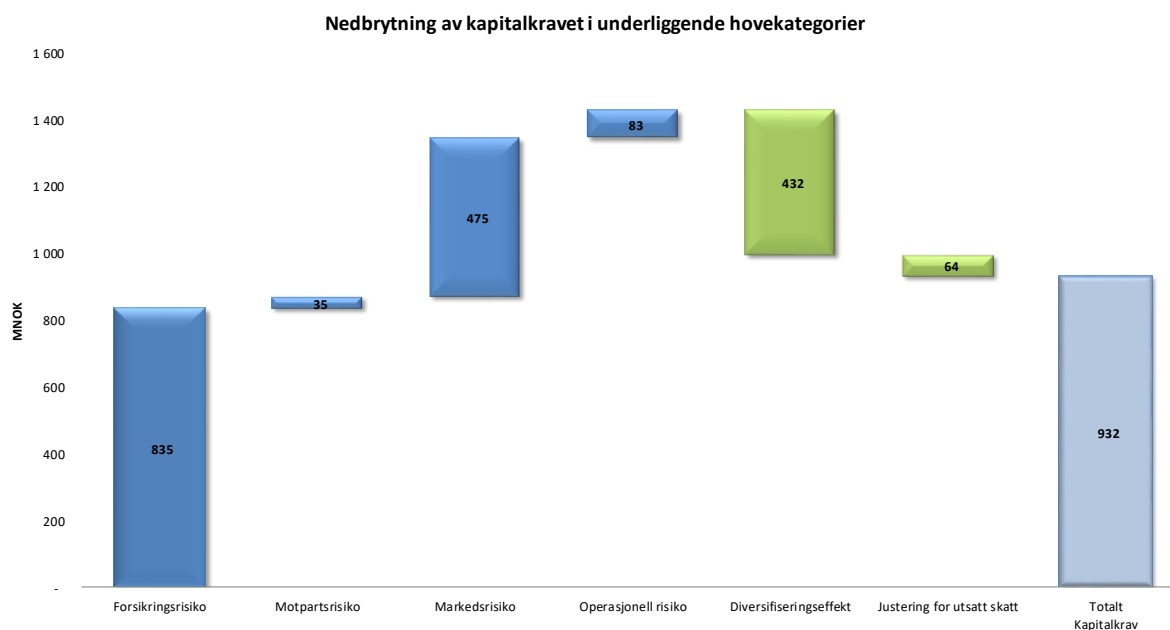
E.2 Solvenskapitalkrav og minstekapitalkrav

Frende Forsikring konsern har ved utgangen av 2018 et kapitalkrav i henhold til standardmodellen på MNOK 932 etter diversifiseringseffekter. Ansvarlig kapital utgjør MNOK 1 768. Dette gir en solvensmargin på 190 %. Minstekapitalkravet er MNOK 419.

Analyse av kapitalkravet

Den klart største risikokategorien er forsikringsrisiko, som alene står for et kapitalkrav på MNOK 835. Dette utgjør i størrelsesorden 57 % av summen av kapitalkravet før diversifisering. Videre utgjør kapitalkravet knyttet til markedsrisiko MNOK 475, mens operasjonell risiko og motpartsrisiko utgjør henholdsvis MNOK 83 og MNOK 35.

Diversifiseringseffekter og justering for den tapsabsorberende evnen som en følge av utsatt skatteforpliktelse reduserer tapspotensialet med henholdsvis MNOK 432 og MNOK 64.

Figur 7: Figuren viser størrelsen på kapitalkravet for hver av de underliggende risikokategoriene. Beløp er oppgitt i MNOK.

Beregning av minstekapitalkravet

Vi benytter følgende input til å beregne minstekapitalkravet:

Skadeforsikringsprodukter		
	Beste estimat av forsikringstekniske avsetninger (f.e.r)	Forfalt premie siste 12 måneder (f.e.r.)
Forsikring mot inntektstap	141	91
Yrskesskadeforsikring	190	45
Motorvognforsikring - ansvar	391	323
Motorvognforsikring - øvrig	211	554
Forsikring mot brann og annen skade på eiendom	588	778
Ansvarsforsikring	55	21
Assistanseforsikring	94	149
Forsikring mot diverse økonomisk tap	10	28

Livsforsikringsprodukter		
	Beste estimat av forsikringstekniske avsetninger (f.e.r.)	Sum udekket risiko (f.e.r.)
Forpliktelser med overskuddsdeling - garanterte ytelser	319	
Forpliktelser med overskuddsdeling - fremtidige diskresjonære ytelser	0	
Forsikringsforpliktelser med investeringsvalg	3 327	
Andre livsforsikrings- og helseforsikringsforpliktelser, inkl. gjenforsikringsforpliktelser	318	
Sum udekket risiko for alle livsforsikringsforpliktelser, inkl. gjenforsikringsforpliktelser		146 721

E.3 Bruk av den durasjonsbaserte undermodulen for aksjerisiko ved beregningen av solvenskapitalkravet

Selskapet benytter ikke den durasjonsbaserte undermodulen for aksjerisiko.

E.4 Forskjeller mellom standardformelen og benyttede interne modeller

Selskapet benytter ikke interne modeller for beregning av det regulatoriske kapitalkravet.

E.5 Manglende oppfyllelse av minstekapitalkravet og manglende oppfyllelse av solvenskapitalkravet

Selskapet har oppfylt både minstekapitalkravet og solvenskapitalkravet i perioden.

E.6 Andre opplysninger

Selskapet har ingen andre vesentlige opplysninger.

Vedlegg: Kvantitativ del

S.02.01.01 - Balance Sheet

		Solvency II value
		C0010
Assets		
Goodwill	R0010	
Deferred acquisition costs	R0020	
Intangible assets	R0030	0
Deferred tax assets	R0040	0
Pension benefit surplus	R0050	0
Property, plant & equipment held for own use	R0060	16 194 279
Investments (other than assets held for index-linked and unit-linked contracts)	R0070	4 398 287 062
Property (other than for own use)	R0080	0
Holdings in related undertakings, including participations	R0090	
Equities	R0100	0
Equities - listed	R0110	0
Equities - unlisted	R0120	0
Bonds	R0130	2 752 596 106
Government Bonds	R0140	384 824 750
Corporate Bonds	R0150	2 367 771 355
Structured notes	R0160	0
Collateralised securities	R0170	0
Collective Investments Undertakings	R0180	1 398 071 070
Derivatives	R0190	0
Deposits other than cash equivalents	R0200	0
Other investments	R0210	247 619 886
Assets held for index-linked and unit-linked contracts	R0220	3 327 174 802
Loans and mortgages	R0230	0
Loans on policies	R0240	0
Loans and mortgages to individuals	R0250	0
Other loans and mortgages	R0260	0
Reinsurance recoverables from:	R0270	123 136 512
Non-life and health similar to non-life	R0280	57 067 728
Non-life excluding health	R0290	13 671 536
Health similar to non-life	R0300	43 396 192
Life and health similar to life, excluding health and index-linked and unit-linked	R0310	66 068 784
Health similar to life	R0320	66 068 784
Life excluding health and index-linked and unit-linked	R0330	0
Life index-linked and unit-linked	R0340	0
Deposits to cedants	R0350	0
Insurance and intermediaries receivables	R0360	76 389 145
Reinsurance receivables	R0370	38 227 782
Receivables (trade, not insurance)	R0380	0
Own shares (held directly)	R0390	0
Amounts due in respect of own fund items or initial fund called up but not yet paid in	R0400	0
Cash and cash equivalents	R0410	114 092 687
Any other assets, not elsewhere shown	R0420	0
Total assets	R0500	8 093 502 269

Liabilities		
Technical provisions – non-life	R0510	1 856 393 565
Technical provisions – non-life (excluding health)	R0520	1 448 463 375
Technical provisions calculated as a whole	R0530	0
Best Estimate	R0540	1 360 578 982
Risk margin	R0550	87 884 393
Technical provisions - health (similar to non-life)	R0560	407 930 190
Technical provisions calculated as a whole	R0570	0
Best Estimate	R0580	374 580 114
Risk margin	R0590	33 350 076
Technical provisions - life (excluding index-linked and unit-linked)	R0600	738 455 082
Technical provisions - health (similar to life)	R0610	738 455 082
Technical provisions calculated as a whole	R0620	0
Best Estimate	R0630	702 704 730
Risk margin	R0640	35 750 352
Technical provisions – life (excluding health and index-linked and unit-linked)	R0650	0
Technical provisions calculated as a whole	R0660	0
Best Estimate	R0670	0
Risk margin	R0680	0
Technical provisions – index-linked and unit-linked	R0690	3 304 577 855
Technical provisions calculated as a whole	R0700	0
Best Estimate	R0710	3 297 350 555
Risk margin	R0720	7 227 300
Other technical provisions	R0730	
Contingent liabilities	R0740	
Provisions other than technical provisions	R0750	73 768 450
Pension benefit obligations	R0760	35 511 791
Deposits from reinsurers	R0770	0
Deferred tax liabilities	R0780	65 752 985
Derivatives	R0790	2 055 238
Debts owed to credit institutions	R0800	0
Financial liabilities other than debts owed to credit institutions	R0810	0
Insurance & intermediaries payables	R0820	0
Reinsurance payables	R0830	73 228 651
Payables (trade, not insurance)	R0840	33 902 046
Subordinated liabilities	R0850	425 000 000
Subordinated liabilities not in Basic Own Funds	R0860	24 995 251
Subordinated liabilities in Basic Own Funds	R0870	400 004 749
Any other liabilities, not elsewhere shown	R0880	117 239 842
Total liabilities	R0900	6 725 885 506
Excess of assets over liabilities	R1000	1 367 616 763

S.05.01.01 – Premiums, claims and expenses by line of business

		Line of Business for: non-life obligations								Total
		Income protection insurance	Workers' compensation insurance	Motor vehicle liability insurance	Other motor insurance	Fire and other damage to property insurance	General liability insurance	Assistance	Miscellaneous financial loss	
		C0020	C0030	C0040	C0050	C0070	C0080	C0110	C0120	C0200
Premiums written										
Gross - Direct Business	R0110	125 135 220	45 732 279	326 527 707	561 726 732	807 711 248	20 885 570	150 975 462	28 205 841	2 066 900 059
Gross - Proportional reinsurance accepted	R0120									-
Gross - Non-proportional reinsurance accepted	R0130									-
Reinsurers' share	R0140	377 168	433 537	4 064 820	7 001 649	25 133 029	198 859	1 441 421	409 545	39 060 028
Net	R0200	124 758 053	45 298 742	322 462 887	554 725 083	782 578 219	20 686 711	149 534 041	27 796 296	2 027 840 032
Premiums earned										
Gross - Direct Business	R0210	120 974 740	45 237 109	312 790 117	533 831 242	771 202 118	19 448 240	144 422 982	25 958 901	1 973 865 449
Gross - Proportional reinsurance accepted	R0220									-
Gross - Non-proportional reinsurance accepted	R0230									-
Reinsurers' share	R0240	22 763 309	460 227	3 819 686	6 518 964	24 483 941	179 257	1 469 310	368 825	60 063 518
Net	R0300	98 211 431	44 776 882	308 970 431	527 312 278	746 718 177	19 268 983	142 953 672	25 590 076	1 913 801 931
Claims incurred										
Gross - Direct Business	R0310	68 736 014	31 811 435	206 074 515	429 352 363	590 148 431	6 802 309	119 783 163	17 891 144	1 470 599 373
Gross - Proportional reinsurance accepted	R0320									-
Gross - Non-proportional reinsurance accepted	R0330									-
Reinsurers' share	R0340	16 901 719	745 536	4 005 693	124 461	-2 295 434	-887 318	-	15 017	18 609 674
Net	R0400	51 834 295	31 065 898	202 068 822	429 227 902	592 443 865	7 689 628	119 783 163	17 876 127	1 451 989 700
Changes in other technical provisions										
Gross - Direct Business	R0410	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gross - Proportional reinsurance accepted	R0420									-
Gross - Non-proportional reinsurance accepted	R0430									-
Reinsurers' share	R0440	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Net	R0500	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Expenses incurred										
Other expenses	R1200									-
Total expenses	R1300	38 101 600	10 645 164	73 862 516	116 832 913	179 053 157	5 222 413	31 447 393	6 018 368	461 183 525

Line of Business for: life obligations		Total
Health insurance	Index-linked and unit-linked insurance	
C0210	C0230	C0300

Premiums written				
Gross	R1410	462 318 237	383 903 810	846 222 047
Reinsurers' share	R1420	-	-	-
Net	R1500	462 318 237	383 903 810	846 222 047

Premiums earned				
Gross	R1510	462 318 237	383 903 810	846 222 047
Reinsurers' share	R1520	37 511 036	-	37 511 036
Net	R1600	424 807 200	383 903 810	808 711 011

Claims incurred				
Gross	R1610	180 742 169	-	180 742 169
Reinsurers' share	R1620	24 314 316	-	24 314 316
Net	R1700	156 427 854	-	156 427 854

Changes in other technical provisions				
Gross	R1710	-	-	-
Reinsurers' share	R1720	-	-	-
Net	R1800	-	-	-

Expenses incurred	R1900	223 163 712	-	223 163 712
Other expenses	R2500	-	-	-
Total expenses	R2600	-	-	223 163 712

S.23.01 – Ansvarlig kapital

		Total	Tier 1 - unrestricted	Tier 1 - restricted	Tier 2	Tier 3
		C0010	C0020	C0030	C0040	C0050
Basic own funds before deduction for participations in other financial sector						
Ordinary share capital (gross of own shares)	R0010	676 000 000	676 000 000			-
Non-available called but not paid in ordinary share capital at group level	R0020					
Share premium account related to ordinary share capital	R0030	80 688 618	80 688 618			-
Initial funds, members' contributions or the equivalent basic own - fund item for mutual and mutual-type undertakings	R0040					-
Subordinated mutual member accounts	R0050					
Non-available subordinated mutual member accounts at group level	R0060					
Surplus funds	R0070					
Non-available surplus funds at group level	R0080					
Preference shares	R0090					
Non-available preference shares at group level	R0100					
Share premium account related to preference shares	R0110					
Non-available share premium account related to preference shares at group level	R0120					
Reconciliation reserve	R0130	545 083 578	545 083 578			
Subordinated liabilities	R0140	400 004 749			400 004 749	
Non-available subordinated liabilities at group level	R0150					
An amount equal to the value of net deferred tax assets	R0160					
The amount equal to the value of net deferred tax assets not available at the group level	R0170					
Other items approved by supervisory authority as basic own funds not specified above	R0180	65 844 567			65 844 567	
Non available own funds related to other own funds items approved by supervisory authority	R0190					
Minority interests (if not reported as part of a specific own fund item)	R0200					
Non-available minority interests at group level	R0210					
Own funds from the financial statements that should not be represented by the reconciliation reserve and do not meet the criteria to be classified as Solvency II own funds						
Own funds from the financial statements that should not be represented by the reconciliation reserve and do not meet the criteria to be classified as Solvency II own funds	R0220					
Deductions						
Deductions for participations in other financial undertakings, including non-regulated undertakings carrying out financial activities	R0230					
whereof deducted according to art 228 of the Directive 2009/138/EC	R0240					
Deductions for participations where there is non-availability of information (Article 229)	R0250					
Deduction for participations included by using D&A when a combination of methods is used	R0260					
Total of non-available own fund items	R0270					
Total deductions	R0280					
Total basic own funds after deductions	R0290	1 767 621 512	1 301 772 196	-	465 849 316	-
Ancillary own funds						
Unpaid and uncalled ordinary share capital callable on demand	R0300					
Unpaid and uncalled initial funds, members' contributions or the equivalent basic own fund item for mutual and mutual - type undertakings, callable on demand	R0310					
Unpaid and uncalled preference shares callable on demand	R0320					
A legally binding commitment to subscribe and pay for subordinated liabilities on demand	R0330					
Letters of credit and guarantees under Article 96(2) of the Directive 2009/138/EC	R0340					
Letters of credit and guarantees other than under Article 96(2) of the Directive 2009/138/EC	R0350					
Supplementary members calls under first subparagraph of Article 96(3) of the Directive 2009/138/EC	R0360					
Supplementary members calls - other than under first subparagraph of Article 96(3) of the Directive 2009/138/EC	R0370					
Non available ancillary own funds at group level	R0380					
Other ancillary own funds	R0390					
Total ancillary own funds	R0400					
Own funds of other financial sectors						
Credit Institutions, investment firms, financial institutions, alternative investment fund manager, financial institutions	R0410					
Institutions for occupational retirement provision	R0420					
Non regulated entities carrying out financial activities	R0430					
Total own funds of other financial sectors	R0440					
Own funds when using the D&A, exclusively or in combination of method 1						
Own funds aggregated when using the D&A and combination of method	R0450					
Own funds aggregated when using the D&A and combination of method net of IGT	R0460					
Total available own funds to meet the consolidated group SCR (excluding own funds from other financial sector and from the undertakings included via D&A)	R0520	1 767 621 512	1 301 772 196	-	465 849 316	-
Total available own funds to meet the minimum consolidated group SCR	R0530	1 327 405 522	1 301 772 196	-	25 633 326	
Total eligible own funds to meet the consolidated group SCR (excluding own funds from other financial sector and from the undertakings included via D&A)	R0560	1 767 621 512	1 301 772 196	-	465 849 316	-
Total eligible own funds to meet the minimum consolidated group SCR	R0570	1 327 405 522	1 301 772 196	-	25 633 326	
Consolidated Group SCR	R0590	931 698 632				
Minimum consolidated Group SCR	R0610	419 264 384				
Ratio of Eligible own funds to the consolidated Group SCR (excluding other financial sectors and the undertakings included via D&A)	R0630	190 %				
Ratio of Eligible own funds to Minimum Consolidated Group SCR	R0650	317 %				
Total eligible own funds to meet the group SCR (including own funds from other financial sector and from the undertakings included via D&A)	R0660	1 767 621 512	1 301 772 196	0	465 849 316	0
SCR for entities included with D&A method	R0670					
Group SCR	R0680	931 698 632				
Ratio of Eligible own funds to group SCR including other financial sectors and the undertakings included via D&A	R0690	190 %				

		C0060
Reconciliation reserve		
Excess of assets over liabilities	R0700	1 367 616 763
Own shares (held directly and indirectly)	R0710	-
Foreseeable dividends, distributions and charges	R0720	-
Other basic own fund items	R0730	822 533 185
Adjustment for restricted own fund items in respect of matching adjustment portfolios and ring fenced funds	R0740	-
Other non available own funds	R0750	
Reconciliation reserve	R0760	545 083 578
Expected profits		
Expected profits included in future premiums (EPIFP) - Life business	R0770	144 264 217
Expected profits included in future premiums (EPIFP) - Non-life business	R0780	108 758 807
Total Expected profits included in future premiums (EPIFP)	R0790	253 023 024

S.25.01.01 – Basic Solvency Capital Requirement

		Net solvency capital requirement	Gross solvency capital requirement	Allocation from adjustments due to RFF and Matching adjustments portfolios
		C0030	C0040	C0050
Market risk	R0010	475 105 314	475 105 314	
Counterparty default risk	R0020	35 244 392	35 244 392	
Life underwriting risk	R0030	27 963 307	27 963 307	
Health underwriting risk	R0040	251 205 195	251 205 195	
Non-life underwriting risk	R0050	555 428 835	555 428 835	
Diversification	R0060	-431 713 664	-431 713 664	
Intangible asset risk	R0070			
Basic Solvency Capital Requirement	R0100	913 233 379	913 233 379	

		Value
		C0100
Adjustment due to RFF/MAP nSCR aggregation	R0120	
Operational risk	R0130	82 661 215
Loss-absorbing capacity of technical provisions	R0140	
Loss-absorbing capacity of deferred taxes	R0150	-64 195 963
Capital requirement for business operated in accordance with Art. 4 of Directive 2003/41/EC	R0160	
Solvency Capital Requirement excluding capital add-on	R0200	931 698 632
Capital add-ons already set	R0210	
Solvency capital requirement for undertakings under consolidated method	R0220	931 698 632
Other information on SCR		
Capital requirement for duration-based equity risk sub-module	R0400	
Total amount of Notional Solvency Capital Requirements for remaining part	R0410	
Total amount of Notional Solvency Capital Requirements for ring fenced funds	R0420	
Total amount of Notional Solvency Capital Requirements for matching adjustment portfolios	R0430	
Diversification effects due to RFF nSCR aggregation for article 304	R0440	
Method used to calculate the adjustment due to RFF/MAP nSCR aggregation	R0450	No adjustment
Net future discretionary benefits	R0460	
Minimum consolidated group solvency capital requirement	R0470	419 264 384
Information on other entities		
Capital requirement for other financial sectors (Non-insurance capital requirements)	R0500	
Capital requirement for other financial sectors (Non-insurance capital requirements) - Credit institutions, investment firms and financial institutions, alternative investment funds managers, UCITS management companies	R0510	
Capital requirement for other financial sectors (Non-insurance capital requirements) - Institutions for occupational retirement provisions	R0520	
Capital requirement for other financial sectors (Non-insurance capital requirements) - Capital requirement for non-regulated entities carrying out financial activities	R0530	
Capital requirement for non-controlled participation requirements	R0540	
Capital requirement for residual undertakings	R0550	
Overall SCR		
SCR for undertakings included via D and A	R0560	
Solvency capital requirement	R0570	931 698 632

S.32.01.01 – Undertakings in the scope of the group

Identification code of the undertaking	Country	Legal Name of the undertaking	Type of undertaking	Legal form	Category (mutual/non mutual)	Supervisory Authority	Total Balance Sheet (for (re)insurance undertakings)	Total Balance Sheet (for other regulated undertakings)	Total Balance Sheet (non-regulated undertakings)	Written premiums net of reinsurance ceded under IFRS or local GAAP for (re)insurance undertakings	Turn over defined as the gross revenue under IFRS or local GAAP for other types of undertakings or insurance holding companies	Underwriting performance	Investment performance	Total performance
C0020	C0010	C0040	C0050	C0060	C0070	C0080	C0090	C0100	C0110	C0120	C0130	C0140	C0150	C0160
SC/991410325	Norway	Frende Holding AS	Insurance holding company as defined in Art. 212§ [f] of Directive 2009/138/EC	Aksjeselskap	Non-mutual	Finanstilsynet	1 315 078 949	-	-	-	-	-	34 622 135	29 702 022
SC/991436960	Norway	Frende Skadeforsikring AS	Non-Life undertakings	Aksjeselskap	Non-mutual	Finanstilsynet	3 892 727 369	-	-	1 849 045 747	-	-9 218 377	18 119 288	8 930 095
SC/991437126	Norway	Frende Livsforsikring AS	Composite insurer	Aksjeselskap	Non-mutual	Finanstilsynet	4 773 518 981	-	-	933 342 599	-	39 375 043	1 019 309	40 443 352

Accounting standard	% capital share	% used for the establishment of consolidated accounts	% voting rights	Other criteria	Level of influence	Proportional share used for group solvency calculation	Yes/No	Date of decision if art. 214 is applied	Method used and under method 1, treatment of the undertaking
C0170	C0180	C0190	C0200	C0210	C0220	C0230	C0240	C0250	C0260
Local GAAP							Included into scope of group supervision {s2c_CS:x19}		Method 1: Full consolidation {s2c_CS:x10}
Local GAAP	100,00 %	100,00 %	100,00 %		Dominant {s2c_CS:x17}		Included into scope of group supervision {s2c_CS:x19}		Method 1: Full consolidation {s2c_CS:x10}
Local GAAP	100,00 %	100,00 %	100,00 %		Dominant {s2c_CS:x17}		Included into scope of group supervision {s2c_CS:x19}		Method 1: Full consolidation {s2c_CS:x10}